

ESZÁMÍTÓGÉP ALKATRÉSZEKÉRT KOCKÁZTATOTT ÉLETEK

Esther de Haan & Tim Steinweg, A platínium és palládium bányászat hatása helyi közösségekre.
("Capacitating Electronics: The impact of platinum and palladium mining on communities,")
című jelentésének összefoglalója. SOMO, 2007 November.

A számítógép merev lemezek, valamint a laptopok és a vékony képernyős televíziókban megszokott LCD képernyők gyártásához szükséges platínium iránti kereslet egyre növekedik.

A makeITfair keretében végzett kutatás úgy találta, hogy a platínium bányákban dolgozók elfogadhatatlanul rossz körülmények miatt szenvednek. Ugyanakkor végletesen keveset keresnek. Dél- Amerikában, egyes helyi közösségeket arra kényszerítették, hogy lakóhelyüket elhagyják a platínium bányák megnyitása miatt.

VESZÉLYES MUNKAKÖRÜLMÉNYEK

makeITfair keretében beszélünk munkásokkal – elsősorban határozott idejű szerződéssel foglalkoztatottakkal. A platínium magas felfvásárlási ára miatt néhány régi bányát újra megnyitottak és a kitermelés nagyon veszélyes körülmények között folyik. A munkaviszonyban álló munkásoknak azt mondják, hogy különleges feladatokra külső céget bíznak be szerződéses munkásokkal. Ugyanakkor kiderült, hogy az így alkalmazott dolgozóknak nincs korábbi szakmai tapasztalata és mindössze három napos munkabiztonsági képzésben részesülnek és így végzik a veszélyes munkát. Ezeket az alvállalkozókon keresztül alkalmazott munkásokat más feltételekkel foglalkoztatja a bánya, mint saját alkalmazottait. Béreik alacsonyabbak, nem vonatkozik rájuk a kollektív megállapodás, és határozott idejű a szerződésük. Nem meglepő, hogy alig keresnek elegendő pénzt a megélhetéshez, ahhoz, hogy családjukat élelemmel ellássák, és megfelelő lakáskörülményeket, vagy a gyerekeknek tanulási lehetőséget biztosítsanak. Az Anglo Platinum vállalatnál, a világ legnagyobb platínium fém előállítójánál foglalkoztatottak 40 százalékát ehhez hasonló feltételek mellett alkalmazzák.

KÖZÖSSÉGI HATÁSOK

Nem csak a bányászok szenvednek. A makeITfair kutatás feltárta, hogy Dél-Afrika egyik bányavidékén 7.000 embert kényszerítettek arra, hogy lakóhelyét elhagyja az Anglo Platinum által működtetett platínium bánya miatt. Ezenkívül még további tíz ezer ember van annak a veszélynek kitéve, hogy bármikor kilakoltathatják. A hajdani kilakoltatott falu lakói most felháborítóan rossz körülmények között élnek, megfelelő vízellátás és elektromos áram nélkül. Ezeknek a közösségeknek, amelyek régóta földet műveltek – most nincsenek földjeik, tehát nincs miből megéljenek.

**HA A TELJES JELENTÉST EL SZERETNÉD OLVASNI, ÉS TÖBBET
MEG SZERETNÉL TUDNI A MAKEITFAIR KEZDEMÉNYEZÉSÉRŐL, ÉS
HOZZÁJÁRULNÁL AHHOZ, HOGY MINDENHOL A MÉLTÁNYOSSÁG
ÉRVÉNYESÜLJÖN, KERESD FEL HONLAPUNKAT:**

www.makeITfair.org

MIT LEHET TENNI?

Bár a platíniumbányákban tapasztalható körülményekért elsősorban az Anglo Platinumhoz hasonló nagy vállalatokat terheli a felelősség, a nagynevű, elektronikus termékeket előállító cégekett szintén felelőssé lehet tenni azért, hogy mely beszállítókkal állnak kapcsolatban. Ezek a vállalatok nyomást gyakorolhatnak a bányásztársaságokra, hogy a termékeikhez szükséges nyersanyag előállításánál a fenntarthatóság elveit vegyék figyelembe. A fogyasztók pedig igényt tarthatnának felelős módon előállított termékekre és párbeszédet kezdeményezhetnének a nagy cégekkel kifejezve, hogy azokat a termékeket hajlandóak megfizetni, amelyek előállításánál a fenntarthatóság és az etikusság elveit figyelembe veszik.